

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / М. М. Козяр. – К., 2005. – 37 с.
3. Криворучко Л. С. Організація професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ до дій в екстремальних умовах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Л. С. Криворучко. – Харків, 2008. – 209 с.
4. Прокоф'єва М. Ю. Моделювання як метод підготовки вчителя початкових класів до диференційованого навчання молодших школярів / М. Ю. Прокоф'єва // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Темат. випуск. Додаток 2 до № 3. Т. IV (29). – К.: Гнозис, 2011. – С. 343–349.
5. Ягупов В. В. Загальнодидактичні основи навчання військовослужбовців строкової служби Збройних сил України: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / В. В. Ягупов. – К., 2002. – 38 с.

REFERENCES

1. Honcharenko S. U. *Ukrayinskyu pedahohichnyy slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary], Kyiv, Lybid, 1997, 376 p.
2. Koziar M. M. *Teoretychni ta metodychni zasady profesiyanoi pidhotovky osobovoho skladu pidrozdiliv z nadzvychaynykh sytuatsiy* [Theoretical and Methodological Grounds of Professional Training` Experts of Subunits in Emergency Situations. Dr of ped. sci. abstract], avtoref. ... dokt. ped. nauk. Kyiv, 2005, 37 p.
3. Kryvoruchko L. S. *Orhanizatsiya profesiyanoi pidhotovky pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav do diy v ekstremal'nykh umovakh*. Diss., cand. ped. sci. [Professional training of Internal Affairs Agencies in emergency situations. Cand. of sci. diss.]. Kharkiv, 2008, 209 p.
4. Prokofieva M. Yu. *Modelyuvannya yak metod pidhotovky vchytelya pochatkovykh klasiv do dyferentsiyovanoho navchannya molodshykh shkolyariv* [Modelling as a training method of a primary school teacher to differential studying of junior pupils], Vyshcha osvita Ukrayiny u konteksti intehratsiyi do yevropeyskoho osvitnoho prostoru. Tematychnyy vypusk. Kyiv, 2011, P. 343–349.
5. Yahupov V. V. *Zahalnodydaktychni osnovy navchannya viyskovosluzhbovtsiv strokovoyi sluzhby Zbroynykh syl Ukrayiny* [Didactical grounds of military servicemen studying of Ukrainian Armed Forces. Dr of ped. sci. abstract], avtoref. ... dokt. ped. nauk. Kyiv, 2002, 38 p.

Стаття надійшла в редакцію 20.01.2017р.

УДК 378.147:377.6

ОЛЬГА ГУЛАЙ

hulay@i.ua

доктор педагогічних наук, професор
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк, вул. Львівська, 75

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ
БУДІВЕЛЬНИКІВ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ**

Досліджено навчальну мотивацію студентів у контексті компетентнісного підходу. Показано, що мотивація є одним із головних факторів формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Визначено умови формування стійкої мотивації навчання. Уточнено відмінності у способах впливу на сформованість мотивації у студентів коледжів та університетів. Обґрунтовано й реалізовано педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю та вказано шляхи їх реалізації. Подано рекомендації викладачам вищих навчальних закладів (ВНЗ) щодо формування мотивації досягнень. Експериментальні дослідження в реальних умовах навчального процесу студентів підтвердили загалом правильність розроблених рекомендацій. Встановлено, що практична реалізація розглянутих підходів щодо підготовки фахівців будівельного профілю загалом зумовлює підвищення ефективності ступеневої професійної освіти.

Ключові слова: компетентність, мотивація, ступеневе навчання, успішна професійна діяльність.

доктор педагогических наук, профессор
Луцкий национальный технический университет,
г. Луцк, ул. Львовская, 75

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ СТРОИТЕЛЕЙ В УСЛОВИЯХ СТУПЕНЧАТОГО ОБУЧЕНИЯ

Исследована учебная мотивация студентов в контексте компетентностного подхода. Отмечено, что мотивация является одним из главных факторов формирования профессиональной компетентности будущих специалистов. Определены условия формирования стойкой мотивации обучения. Уточнено различия в способах воздействия на сформированность мотивации студентов колледжей и университетов. Обоснованно и реализовано педагогические условия эффективной подготовки будущих специалистов строительного профиля и указаны пути их реализации. Даны рекомендации преподавателям высших учебных заведений по формированию мотивации достижений. Экспериментальные исследования в реальных условиях учебного процесса студентов подтвердили в целом правильность разработанных рекомендаций. Установлено, что практическая реализация рассмотренных подходов по подготовке специалистов строительного профиля приводит к повышению эффективности непрерывного профессионального образования.

Ключевые слова: компетентность, мотивация, ступенчатое обучение, успешная профессиональная деятельность.

OLHA HULAI

doctor of pedagogical sciences, professor
Lutsk National Technical University,
Lutsk, Lvivska 75 Street

PECULIARITIES OF FORMATION OF MOTIVATION OF FUTURE BUILDERS IN CIRCUMSTANCES OF LEVEL EDUCATION

The article deals with students' learning motivation in context of the competence approaches. Motivation is a determinative factor of forming of the professional competence of future specialists. Research methods: theoretical – the analysis of scientific and methodical literature, educational-normative and lawful documentation; generalization, classification, analogy, prognostication, planning for the ground of conclusions; empiric – questioning, supervision, self-rating, conversations with students and teachers, discussions; methods of mathematical statistics for the treatment of research results, establishment of their authenticity (Pearson Correlation Coefficient). The conditions of forming of learning motivation are determined. The differences in response to the formation of motivation in colleges and universities are clarified. Pedagogical conditions of the future engineering and architecture specialists' training system implementation have been substantiated and fulfilled in the thesis, namely: formation of positive motivation to learning; didactically substantiated objectives of learning activity; activation of learning – and – cognitive activity in accordance with the form of learning activity and students' individual peculiarities; subject-subject interaction between student and teacher, aimed to succeed. Teachers of higher educational establishments are given recommendation in forming motivation for achievements. Experimental studies in real conditions of students' teaching process confirmed, in general, the accuracy of the recommendations. It has been concluded that practical realization of the considered approaches in the relation to preparation of specialists of building profile on the whole predetermines the increase of efficiency of continuous trade education.

Keywords: competence, motivation, level education, successful professional activities.

Професійна підготовка майбутніх будівельників у ВНЗ має важливе значення для забезпечення стійкого розвитку економіки України. Стратегічним завданням професійної освіти будівельного профілю визнано підготовку компетентних фахівців, здатних до ефективного застосування сучасних будівельних технологій і впровадження інновацій у виробничі процеси. Успішність випускника ВНЗ будівельного профілю на сучасному ринку праці пов'язана не лише з глибокими теоретичними знаннями, а й зі здатністю самостійно їх застосовувати в нестандартних,

динамічних виробничих ситуаціях, опанувати нові технології та матеріали, вдосконалювати власну майстерність та досягати успіху. Якісна вища технічна освіта, на нашу думку, має поєднувати переваги ступневої: практичні професійні навички, що формуються у професійних технічних навчальних закладах (ПТНЗ), коледжах, і глибокі теоретичні знання та креативне мислення, що можна розвинути у ВНЗ. Однією з причин недостатньої ефективності сучасної вітчизняної системи освіти вважаємо відсутність професійно-пізнавального інтересу та низьку вмотивованість навчання. Фізичне перебування студентів у ВНЗ протягом певного періоду та отримання диплома з мінімально допустимою успішністю стало нормою останніх десятиліть для значної частини української молоді.

Фахова підготовка майбутніх будівельників у ВНЗ передбачає формування трьох взаємопов'язаних компонентів:

- мотиваційно-ціннісного (формування у студентів адекватної стимуляції для виконання посадових обов'язків, усвідомлення ними вагомості майбутньої професійної діяльності у галузі будівельної індустрії);

- когнітивного (засвоєння системи знань з природничо-наукових дисциплін та дисциплін, що становлять основу фахової підготовки);

- діяльнісного (формування сучасними методичними засобами системи вмій та навичок відповідно до обраної спеціальності).

Якщо змістовий та операційний компоненти підготовки планомірно й послідовно реалізуються впродовж усього навчання студента в коледжі та університеті, то формуванню мотиваційного компонента уваги приділяється мало. «Вторинність» забезпечення мотиваційної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності може сформувати ситуацію невідповідності високого рівня знань випускника ВНЗ його дійсному ставленню до професійної діяльності – байдужому чи навіть негативному.

Мета статті – здійснити теоретичне обґрунтування та окреслити шляхи формування мотивації навчання майбутніх будівельників у коледжах та університетах.

Навчання як засвоєння готових знань втратило актуальність у сучасному світі [8]. Будівельні матеріали і технології постійно оновлюються, виникають нові робітничі професії, вводяться новітні спеціалізації у вищій будівельній освіті. Сучасний викладач природничо-наукових дисциплін у ВНЗ повинен організувати навчання як набуття власного досвіду, що знадобиться у подальшому навчанні та майбутній фаховій діяльності. У цьому аспекті компетентнісний підхід узгоджується з діяльнісним. Педагог залучає і спрямовує студентів до пошуку фактів, наукової інформації, відкриття для себе ідей, законів, теорій, що пояснюють суть реальних явищ (шлях від теоретичного міркування до практичного досвіду), а також організовує спостереження експериментування, практичну діяльність й осмислення отриманих фактів, систематизацію та узагальнення власних міркувань (шлях від практичного досвіду до теоретичного міркування).

Важливою педагогічною умовою ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти є формування мотивації навчання, спрямованої на досягнення успіху. Компетентнісний підхід особливо впливає на механізми формування свідомої мотивації навчання, розглядаючи їх як умову якісної освіти та успішної професійної діяльності особистості [9]. Досягнення успіху – від ситуативного, дидактичного, при виконанні певного завдання на навчальному занятті до професійного та матеріального у трудовій діяльності за обраним фахом – стає основним мотивом сучасного педагогічного процесу [7].

Розвиток мотиваційної сфери особистості, ціннісних орієнтацій, потреб у діяльності, засвоєнні нових знань і способів дій називають однією з основних педагогічних умов ефективного формування навчально-пізнавальної діяльності В. Кабак [3], Н. Клименко [4], Г. Костишина [5], П. Лузан [6] та інші науковці. Незважаючи на численні дослідження, потребують уточнення основні чинники формування позитивної мотивації навчання у різнорівневих навчальних закладах.

Причини вибору професії молодими людьми мають пропедевтичну дію для подальшого формування мотивації їх фахового навчання [6]. Мотивація навчання залежить від багатьох факторів, специфічних для виду діяльності, до якої вона включена. Узагальнюючи проаналізовані джерела, можемо вирізнити основні зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на формування позитивної мотивації навчання (табл. 1). Перші два чинники – система освіти, навчальний заклад та організація навчального процесу – створюють зовнішню оболонку освітнього процесу, в якому перебувають його суб'єкти – студенти та викладачі. Їх психологічні особливості, які проявляються у специфіці вивчення конкретної дисципліни, утворюють внутрішню сферу навчального процесу. Нами спрогнозовано із врахуванням особливостей ланок ступеневої освіти способи впливу на кожен з факторів, які

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

дозволять посилити формування стійкої мотивації навчання майбутніх будівельників, тим самим покращуючи якість професійної освіти у цілому.

Погоджуємося зі висновком Л. Грень [1], що мотивація досягнення успіху є домінантою у формуванні професійної самосвідомості студентів і виборі подальшого освітнього маршруту. Можна стверджувати, що активним у професійному навчанні буде той студент, що усвідомлює потребу в знаннях, якостях і вміннях, необхідних для успішної професійної діяльності у сфері будівельного виробництва. На цій основі в нього формується мотив досягнення успіху, розвивається вміння ставити цілі й досягати їх. Саме ці процеси відображають сутність мотиваційно-поведінкового аспекту діяльності викладачів і студентів у навчальному процесі.

Перераховані мотиви не розвиваються стихійно, а розвиваються у практиці навчання. З метою формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів організуємо навчання так, щоби знаходили втілення різнопланові мотиви. Зокрема, під час вивчення природничо-наукових дисциплін, яке у майбутніх будівельників розпочинається у ПТНЗ, коледжі і продовжується в університеті, намагаємось розвивати такі групи мотивів:

- пізнавальні (процес здобуття нових знань повинен зацікавити студента, тому використовуємо інтерактивні методи навчання, звертаємо увагу на новітні досягнення хімії, фізики, вищої математики, наводимо актуальні факти із повсякденного життя, прагнемо здивувати студентів цікавими дослідженнями, оригінальними поясненнями природних та технічних процесів з точки зору хімії чи фізики);

- професійні (на лекціях та лабораторних заняттях доводимо важливість предметної компетентності у діяльності будівельника, систематично розв'язуємо задачі професійного спрямування, досліджуємо речовини та процеси, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю);

- соціальні (створюємо сприятливий мікроклімат у стосунках між учасниками навчального процесу, підтримуємо прагнення до самореалізації та самоствердження, спонукаємо до усвідомлення особистої відповідальності перед батьками та товаришами, наголошуємо на престижності професії будівельника, суспільній відповідальності за результати своєї діяльності: як навчання сьогодні, так і робота завтра);

- комунікативні (організуємо спілкування на заняттях у форматі «викладач – студенти» (лекції), «студент – студенти» (виступи студентів перед аудиторією на семінарських заняттях, наукових конференціях тощо), «студент – студент» (ділове та товариське спілкування під час виконання чи захисту лабораторних робіт групою студентів), «студент – викладач» (особисте спілкування на консультаціях, у науковому гуртку, на екскурсіях тощо));

- процесуально-змістові (намагаємось безпосередньо залучити кожного студента до навчально-пізнавальної діяльності, процес і зміст якої має приносити певне моральне та інтелектуальне задоволення; відмова від авторитаризму; використовуємо зрозумілі та адекватні методи оцінювання, чому сприяє модульно-рейтингова технологія).

Таблиця 1

Чинники формування мотивації навчання

	Чинники, що впливають на мотивацію	Способи впливу	
		ПТНЗ, коледж	ВНЗ
1	2	3	4
1.	Система навчання, освітній заклад	Пропагування престижності навчального закладу; аргументація перспектив обраної спеціальності; активне включення у студентське життя, різноманітні форми позанавчальної діяльності; стимулювання успіхів у навчанні;	проведення наукових досліджень; можливість навчання в аспірантурі;
		застосування отриманих вмінь на практиці;	перспектива навчання в іноземних ВНЗ.
		перспективи продовження навчання у ВНЗ.	перспектива навчання в іноземних ВНЗ.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

2.	Організація навчального процесу	Компетентнісна парадигма навчання;	
		інтегроване узгодження навчальних планів – перспектива ступеневого навчання;	опора на знання та вміння, отримані на попередніх ланках освіти;
		використання інтерактивних методів навчання;	
		окремі елементи модульно-рейтингової технології;	модульно-рейтингова організація навчального процесу;
		широке залучення інформаційних технологій;	
			авторське методичне забезпечення навчального процесу.
3.	Психологічні особливості суб'єкта навчання	Дослідження та врахування психологічних та вікових особливостей учнів та студентів;	
		особистісно зорієнтоване навчання;	
		усвідомлення значущості навчання для майбутньої професійної діяльності на прикладах успішних випусників;	
		підбір індивідуальних методик навчання;	підбір індивідуальних траєкторій навчання;
		залучення до вибору методів навчання.	вибір окремих дисциплін.
4.	Суб'єктивні особливості викладача	Досконале володіння навчальною дисципліною та методикою її викладання;	
		інтелігентність, ерудиція та високий культурний рівень;	
		відносини взаємоповаги, довіри та доброзичливості;	
		високі очікування стосовно досягнення успіху;	
		пропагування результатів власної практичної діяльності.	пропагування результатів власної наукової діяльності.
5.	Специфіка навчального предмета	Професійне спрямування матеріалу, його значимість для опанування фаху та майбутньої професійної діяльності;	
		використання інтерактивних методів навчання;	
		висвітлення ролі вітчизняних і зарубіжних вчених;	пропагування наукових досягнень викладачів власного ВНЗ;
		моніторинг та корекція навчальних досягнень;	
		акцент на систематичне виконання навчальних завдань викладача;	акцент на самостійну навчальну діяльність;
		участь в предметних олімпіадах та конкурсах.	залучення до наукової діяльності, участь в студентських олімпіадах та конференціях.

Мотиваційно-ціннісний критерій характеризує особисте ставлення молоді до обраної професії, навчання та майбутньої професійної діяльності; усвідомлення правильності вибору майбутньої професії, її суспільної та особистої значимості; прагнення до реалізації та розвитку власних можливостей, здібностей, особистих якостей; ступінь пізнавальної активності і самостійності у процесі навчальної діяльності; інтерес до застосування отриманих знань і вмінь у майбутній професійній діяльності у сфері будівельної індустрії; здатність самостійно оцінювати результати власної діяльності та нести соціальну відповідальність за них.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Мотиваційно-ціннісний критерій ми оцінювали за особистісними показниками, конкретизованими у табл. 2. Проводили спостереження, опитування, тестування, анкетування студентів.

До експерименту на початковому етапі було залучено 97 студентів (групи: експериментальні – 48 осіб, контрольні – 49 осіб) Луцького національного технічного університету та 80 студентів коледжів (групи: експериментальні – 38 осіб Любешівського технічного коледжу, контрольні – 42 осіб Луцького ВПУ будівництва та архітектури).

За результатами спостережень за студентами контрольних та експериментальних груп під час проведення занять встановлено ефективність запропонованої системи навчання. Студенти експериментальних груп були більш активні, вільніше оперували навчальним матеріалом при усних відповідях, прагнули не тільки описати перебіг чи особливості певного хімічного процесу, а й аргументовано та обґрунтовано пояснити їх практичне значення.

Таблиця 2

Показники та рівні оцінювання сформованості мотиваційно-ціннісного критерію предметної компетентності майбутніх будівельників

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ КРИТЕРІЙ				
показники сформованості	рівні сформованості			
	репродуктивний	реконструктивний	продуктивний	творчий
інтерес до навчання та предмета	відсутність інтересу до предмета та навчальної діяльності, ситуативний інтерес до окремих тем	інтерес до навчальної діяльності низький, вибірковий інтерес до вивчення дисципліни	стійкий інтерес до навчання загалом та дисципліни зокрема	стійкий інтерес до навчання, особлива зацікавленість предметом
здатність до самоосвіти	відсутня здатність до самоосвіти, схильність до виконання мінімальних вимог для завершення навчання	навички самоосвіти частково розвинуті, відсутня ініціативність у отриманні нових знань	прагнення до самоосвіти та саморозвитку розвинуте, але проявляється несистематично	систематична свідомо самоосвітня діяльність, спрямована на зростання власної компетентності
інтерес до обраного фаху	відсутність вмотивованості та інтересу до майбутньої професії, випадковість вибору освіти	формальний інтерес до будівельного фаху, навчання – необхідна умова отримання диплома	усвідомлений вибір майбутньої професії, навчальна діяльність свідомо спрямована на набуття професійної компетентності	усвідомлення особистої та суспільної значущості фаху будівельника, прагнення змінити навколишній світ
рефлексія (самоаналіз)	здатність до самоаналізу не сформована	присутні навички самоаналізу, здебільшого він відбувається під впливом зовнішніх факторів	вміння здійснювати адекватну самооцінку, здатність до самоорганізації особистої, навчальної, професійної діяльності	усвідомлення та осмислення результатів та перспектив власної діяльності, вміння долати перешкоди і досягати успіху

Студенти експериментальних груп демонстрували швидший перебіг мисленнєвих процесів, оригінальність думки, частіше обирали оптимальний підхід до вирішення поставлених завдань. У багатьох майбутніх будівельників розвинулося усвідомлення та осмислення результатів навчальної діяльності, розуміння їх значення для перспектив

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

майбутньої професії. У вказаних групах значно більша кількість студентів, які виконували додаткові завдання, готували презентації та повідомлення з власної ініціативи.

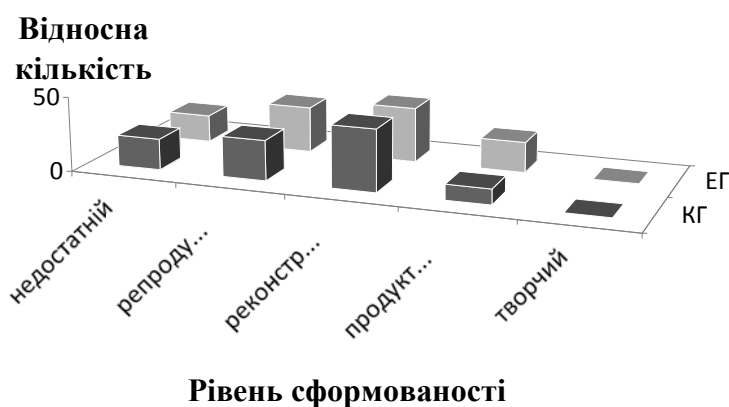
Студенти контрольних груп, які навчалися за традиційною системою, показали більш поверхові знання. Особливо відчувалась різниця у спроможності вирішувати нетипові завдання. Бесіди з студентами цих груп показали, що більшість з них намагалися запам'ятати зміст навчального матеріалу механічно, не розуміли взаємозв'язку та професійного значення окремих тем природничонаукових дисциплін. У контрольних групах порівняно з експериментальними більша кількість студентів з низькорозвинутою або відсутньою здатністю та прагненням до самоосвіти, помітна схильність до виконання мінімальних вимог для отримання оцінки та завершення навчання. Зазначена тенденція більш характерна для студентів коледжів; очевидно, що у ВНЗ навчаються більш вмотивовані особистості.

Найбільші відмінності між контрольними та експериментальними групами студентів виявлено при дослідженні сформованості мотиваційно-ціннісного критерію компетентності (рис. 1). Ми переконалися, що стійка мотивація навчання сприяє досягненню високих когнітивних та діяльнісних показників – складових майбутньої професійної компетентності.

Систематичне пояснення значущості матеріалу, що вивчається, для майбутньої професійної діяльності, стимулювання пізнавальної активності, врахування особистісних інтересів і нахилів у навчальному процесі ВНЗ сприяє формуванню мотиваційно-ціннісного компонента компетентності майбутніх будівельників.

Важливим чинником стала спрямованість на досягнення успіху («Маленький успіх при виконанні завдання, досліду сьогодні – великий успіх у майбутній професійній діяльності»). Цей аспект був обділений увагою у контрольних групах, які навчалися за традиційною знанневою технологією.

Розрахунки теоретичних частот і емпіричного значення критерію згоди Пірсона χ^2 довели, що емпіричні розподіли студентів експериментальних груп за рівнем сформованості мотиваційно-ціннісного критерію на початку і наприкінці експерименту відрізняються між собою: $\chi^2_{\text{емп}} > \chi^2_{\text{кр}}$ ($12,50 > 9,52$) на рівні значущості $\alpha < 0,05$. Емпіричні розподіли студентів контрольних груп на початку і наприкінці експерименту практично не змінилися ($\chi^2_{\text{емп}} = 1,30$).

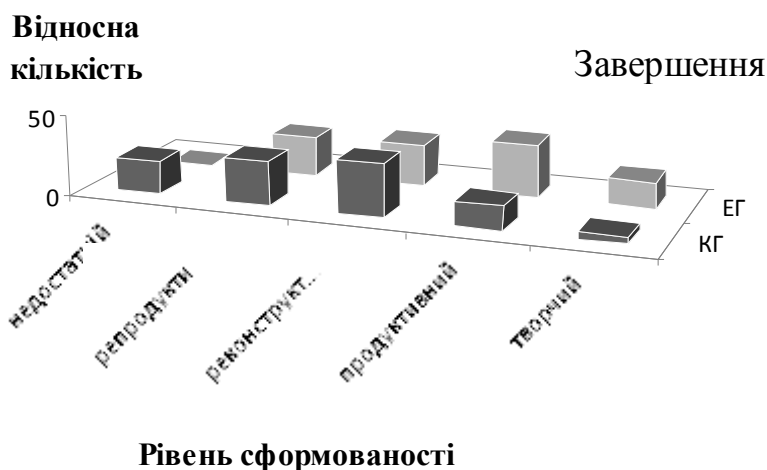

Рис. 1. Рівні сформованості мотиваційно-ціннісного критерію компетентності майбутніх будівельників.

Таким чином, когнітивні та діяльнісні параметри професійної компетентності майбутніх фахівців будівельної галузі будуть вищими, якщо у процесі професійної підготовки мотивувати студентів на досягнення успіху та використовувати проблемні, інтерактивні, діяльнісні, особистісно орієнтовані методи і форми навчання. Формування позитивної мотивації навчання може бути здійснено так: насичення змісту навчання інформацією, яка має значення для особистісного зростання студента як фахівця (професіоналізація знань) та інтелігента (гуманітаризація освіти); нарощування новизни і складності навчального матеріалу, навчання із незначним випередженням можливостей; надання студентам необхідної свободи (умов) для виявлення своїх творчих можливостей, формування прагнення до саморозвитку і самовдосконалення, стимулювання самоосвіти; творче ставлення викладачів ВНЗ до викладання свого предмета, постійне самовдосконалення, інтерес до науки, їх компетентність і авторитет як особистості; використання сучасних методів навчання, емоційність викладу; систематична діагностика реально діючих мотивів навчання студентів, педагогічна підтримка позитивної мотивації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грень Л. М. Розвиток мотиваційної сфери студентів як основа досягнення успіху в майбутній професійній діяльності / Л. М. Грень // Проблеми інженерно-педагогічної освіти = Problems of Engineering Pedagogic Education: зб. наук. праць. – Харків: УІПА, 2010. – № 28–29. – С. 209–214.
2. Кабак В. В. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх інженерів-педагогів технічних ВНЗ до професійної діяльності / В. В. Кабак // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота; гол. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. – Вип. 37. – С. 63–67.
3. Клименко Н. О. Формування мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 // Н. О. Клименко. – Луганськ, 2005. – 22 с.
4. Костишина Г. І. Формування навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих технічних навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 // Г. І. Костишина. – Тернопіль, 2003. – 20 с.
5. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти: автореф. дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.04 / П. Г. Лузан. – К., 2004. – 40 с.
6. Столярчук О. А. Динаміка мотивації фахового навчання майбутніх учителів / О. А. Столярчук // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць, К-ПНУ ім. Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. Костюка АПН України. – 2010. – Вип. 10. – С. 741–760.
7. Biggs J. Teaching for Quality Learning at University : What the Student Does / John Biggs and Catherine Tang [4th edition]. — Society for Research into Higher Education & Open University Press, 2011. — 389 p.
8. Markov K. Problems of the modern knowledge market / Krassimir Markov // International Journal "Information Technologies and Knowledge". – Vol. 4. – Number 4. – 2010. – P. 373–396.
9. Tracy K. Intrinsic Motivation [Електронний ресурс] / Kim Tracy. – Режим доступу : <http://teachers.net/gazette/AUG00/tracy.html>.

REFERENCES

1. Hren', L. M. *Rozvytok motyvatsiynoyi sfery studentiv yak osnova dosyahnennya uspikhu v maybutniy profesiyiniy diyal'nosti* [Development of Students' Motivation Sphere as a Basis of Achieving Success in Future Professional Activities], *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity. Problems of Engineering Pedagogic Education*. Kharkiv, UIPA, 2010. # 28-29, P. 209–214.
2. Kabak, V. V. *Obgruntuvannya orhanizatsiyno-pedahohichnykh umov pidhotovky maybutnikh inzheneriv-pedahohiv tekhnichnykh VNZ do profesiynoi diyal'nosti* [Substantiation of organizational-pedagogical conditions of training future engineers and teachers of technical universities to the profession], *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu, Seriya: Pedahohika. Sotsial'na robota. Scientific Bulletin of the Uzhgorod University. Series: Pedagogy. Social work*, 2015 #37, P. 63–67.
3. Klymenko, N. O. *Formuvannya motyviv navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv humanitarnoho profilyu* [The formation of motives of educational and cognitive activity of students in higher educational establishments pertaining to the humanities], *avto-ref. dys. ... kand. ped. nauk, 13.00.04*, Luhansk: Luhansk Taras Shevchenko National Pedagogical University, 2005, 22 p.
4. Kostyshyna H. I. *Formuvannya navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv vyshchyykh tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv* [The formation of learning and cognitive activity of the students in the technical universities], *avto-ref. dys. ... kand. ped. nauk, 13.00.04*. Ternopil, Ternopil state pedagogical university of Volodymyr Hnatyuk, 20 p.
5. Luzan, P.G. (2004). *Teoretychni i metodychni osnovy formuvannya navchal'no-piznaval'noyi aktyvnosti studentiv u vyshchyykh ahrarnykh zakladakh osvity* [Theoretical and methodical bases of students' learning cognitive activity development at higher educational establishments for agriculture], *avto-ref. dys. ... d-ra. ped. nauk, 13.00.04*. Kyiv: Institute of Pedagogy of the Academy of Pedagogic Sciences of Ukraine, 2004, 40 p.
6. Stolyarchuk, O. A. *Dynamika motyvatsiyi fakhovoho navchannya maybutnikh uchyteliv* [Dynamics of motivation of professional training of future teachers], *Problemy suchasnoyi psykholohiyi. Problems of modern psychology*, 2010. V. 10, P.741–760.
7. Biggs, J., Tang, C. (2011). *Teaching for Quality Learning at University : What the Student Does*. [4th edition]. Society for Research into Higher Education & Open University Press, 2011, 389 p.
8. Markov, K. (2010). *Problems of the modern knowledge market. Information Technologies and Knowledge*, 2010. V. 4. # 4, P. 373-396.
9. Tracy, K. *Intrinsic Motivation*, 2013. Available at: <http://teachers.net/gazette/AUG00/tracy.html>.

Стаття надійшла в редакцію 03.03.2017 р.